

програми дій. З рідними, які залишилися в Україні, зв'язки обірвалися, що поновити вдалося лише у 1922 р. Про повернення в Україну не було й мови. Ці пориви могли стримувати застереження В.К. Винниченка та М. Чечеля, які здійснили візит до України. Повернувшись 1924 р. з еміграції до СРСР і дізнавшись про ту долю, яка спіткала К. В. Харламповича, М. С. Грушевський, розпочав активну діяльність, спрямовану на порятунок або хоча б полегшення долі свого колеги. Перебіг подій тих років знайшов яскраве відображення у листах обох вчених.

Стосунки між К. В. Харламповичем та М. С. Грушевським визначили не тільки їх повсякденність, але і характер соціо-культурних зв'язків між ученими в ті часи. Михайло Сергійович волів бачити в Харламповичі свою людину, учасника команди в конфлікті Грушевський – академічне керівництво (в особах неодмінного секретаря, голови Першого відділу ВУАН А. Ю. Кримського та віце-президента, голови Управи ВУАН, секретаря Першого відділу С. О. Єфремова). Вже в змісті перших листів до К. В. Харламповича за 1925 р. М. С. Грушевський зазначав: «Ви в головнім добре зрозуміли академічну ситуацію. Додам: «ізолюваність» сталася на ґрунті особистих користей. Люде, котрі розділили між собою академічний пирог, возбоюлися, при моїм повороті, що їм прийдеється дечим відмовитись, щоб забезпечити собі більшість проти мене, пустились во вся тяжкія, в самих ріжнородних напрямках». Проблема внутрішньоакадемічного конфлікту неодноразово потім згадувалася у листах кореспондентів, але К. В. Харлампович, будучи щиро вдячним М. С. Грушевському за участь в його справі, очевидно зберігав добре ставлення й до А. Ю. Кримського, й до С. О. Єфремова, які теж не залишилися байдужими до його долі. Це певним чином дратувало Михайла Сергійовича й навіть одного разу викликало досить різкий випад на адресу Костянтина Васильовича: «Так чи інакше, сподіваюсь, що Ви скоро приїдете до Києва і на місці розгляне ті відносини, про котрі згадуєте в останньому листі, – висловлюючи сумнів в вірності моїх слів про напружені відносини в Академії. [...] Але полишаю Вам на місці вирішити, хто Вам приятель, і кого Вам треба держатись».

У листі до В. Молотова від 4 січня 1934 р. академік М. Грушевський уклінно просив дати йому можливість працювати, друкувати книги. Він зізнався, що його повернення в Україну сприяло активізації «зарубіжної української інтелігенції», яка масово полинула за ним в Україну.

Варто відзначити, що українську національну ідею Михайло Сергійович підтримував твердо і непорушно, а от між громадською і науковою діяльністю він періодично метався. Можливо, саме це відіграло згодом з ним злий жарт, коли вчений потрапив у жорна нещадної радянської системи.

УДК 37.011.31

МІЖНАРОДНИЙ ПРОЕКТ ЮНЕСКО «АСОЦІЙОВАНІ ШКОЛИ» В УКРАЇНІ

І. І. Мартинчук

Зміни, що відбуваються останні десятиліття в політичній, економічній, культурній сферах життя українського суспільства, вплинули на всі соціальні інститути, в тому числі і на освітню галузь. Перегляд системи соціальних відносин, модернізація системи освіти викликані пошуком нових шляхів соціально-політичного та соціально-економічного розвитку суспільства, піддали перегляду підходів до виховання учнівської молоді. Складна суспільно-політична обстановка в країні вимагає перегляду позиції педагогів на функції школи у розвитку особистості. З одного боку, історія людства доводить, що

виховання особистості є одним з факторів суспільного розвитку, з іншого боку, соціальна криза позбавляє виховання соціальних опор і гідного утримання.

Вирішення протиріч навчання і виховання в цілому, і протиріч гуманізації виховання зокрема можливо, перш за все, через організацію такої школи і створення такої освітньої системи, які б сприяли становленню особистісного образу дитини, пошуку ним індивідуального шляху свого розвитку, цінностей і смислу життя, оволодіння технологіями саморозвитку і життєтворчості, культурного самотворення особистості. У зв'язку з цим достатньо цікавим є міжнародний проект Асоційованих шкіл (ПАШ) ЮНЕСКО.

Питанням вивчення освітніх пріоритетів та передовим освітнім досвідом присвятили свої дослідження Ю. Валишин, О. Кульчицька, І. Козак, М. Тимофєєв, О. Сухомлинська, М. Ярмаченко, О. Гриценчук та інші.

Як зазначає О. Кульчицька, практична діяльність асоційованих шкіл ЮНЕСКО має важливе значення, оскільки формує в учнівській молоді активну громадську позицію, спонукає до прийняття самостійних рішень.

Асоційовані школи ЮНЕСКО – навчально-виховні заклади, які співпрацюють у рамках відповідних національних програм з ЮНЕСКО в поширенні миролюбних ідей, моральних і духовних цінностей серед учнівської молоді. Вони виникли на початку 1950-х років як одна із форм розвитку міжнародних контактів у галузі освіти і виховання.

Міждержавний Проект Асоційовані школи ЮНЕСКО сьогодні включає 7500 організацій у 174 країнах світу, починаючи з дошкільних навчальних закладів і закінчуючи інститутами з підготовки педагогічних кадрів. У 1967 році Україна приєдналася до Проекту «Асоційовані школи ЮНЕСКО» і тоді ж до складу ПАШ була прийнята перший освітній заклад України – Святогірська загальноосвітня школа Донецької області. Незважаючи на матеріальні труднощі вона до сих пір є активним членом проекту. В цьому ж році сертифікат про входження до асоціації отримала й Київська спеціалізована школа № 82 ім. Т. Г. Шевченка.

Станом на початок 2016 року в Україні до складу ПАШ ЮНЕСКО входять 73 загальноосвітні навчальні заклади із різних регіонів країни, що реалізують проекти в рамках програмної діяльності ЮНЕСКО, ще більше 10 – це ті, заявки яких розглядаються на участь у проекті. Більшість з них знаходяться в місті Києві – 38 навчальних заклади різних профільних спрямувань. Найактивніше участь у Проекті асоційованих шкіл ЮНЕСКО в Україні беруть загальноосвітні навчальні заклади міст Києва, Одеси, Дніпропетровська, Львова та АР Крим (Севастополь, Ялта).

Пріоритетними цілями асоційованих шкіл ЮНЕСКО в Україні сьогодні є виховання дітей і молоді у дусі миру, демократії, прав людини, толерантності і взаєморозуміння між народами через реальне співробітництво і взаємозбагачення культур, через партнерство в системі Організації Об'єднаних Націй.

Як увійти до Проекту Асоційованих Шкіл? Національний координатор проекту Асоційованих шкіл ЮНЕСКО в Україні О.М. Константинова зазначає, що школи та установи, зацікавлені в участі в Проекті повинні заповнити спеціальну анкету-заявку та направити її до Національної Комісії у справах ЮНЕСКО. Національна комісія надсилає заповнену заявку до Відділу Асоційованих Шкіл Штаб-квартири ЮНЕСКО в м. Парижі для розгляду. Після затвердження школи отримують сертифікат, підписаний Генеральним директором ЮНЕСКО, а відомості про школу заносяться в довідники ЮНЕСКО. Щорічно школа направляє звіт про свою діяльність Національному координатору Асоційованих шкіл. У повсякденній організації проектом керують директор школи і координатор (з числа викладацького складу). Залежно від масштабу проекту в нього можуть входити групи учнів з різних класів (під керівництвом вчителів) або цілі класи. Бажано, щоб по кожному напрямку була сформована цільова група, до якої могли б входити вчителі (з профільних предметів), учні, а також представники позашкільних установ, що беруть участь у проекті.

У проєкті асоційованих шкіл визначено чотири головних теми, в рамках яких кожна школа може вибрати для себе одне або декілька напрямів. В інструктивних документах щодо організації діяльності рекомендується обрати і планувати роботу відповідно з темами Міжнародного року або Міжнародного десятиліття (проголошених ООН або ЮНЕСКО), а також приурочувати основні заходи Міжнародним дням, а саме:

Перша тема – «Глобальні виклики і діяльність ООН щодо їх вирішення». Зі списку глобальних проблем (світ, голод, хвороби, безробіття, неграмотність, забруднення навколишнього середовища, культура меншин, народонаселення та ін.) навчальний заклад обирає одну і вивчає її прояви на місцевому, національному та міжнародному рівнях; що робить для вирішення цієї проблеми ООН (або її спеціалізовані установи) і що планується зробити в майбутньому. Проводяться дебати, як ця проблема відбивається на конкретних людях і що можна зробити для її вирішення.

Друга тема – «Права людини, демократія і терпимість». У якості відправної точки школи часто обирають вивчення «Загальної декларації прав людини», «Декларації прав дитини», «Конвенції з прав дитини», або діяльність у рамках програми ЮНЕСКО «на шляху до культури миру».

Третя тема – «Вивчення взаємодії культур». В рамках цієї теми відкривається велике поле для діяльності в плані міжнаціональної взаємодії та взаємодії культур; вивчення звичаїв і традицій, а також формування сучасного світогляду на основі духовного зв'язку поколінь. Можна організувати порівняльні виставки та фестивалі спільно із зарубіжними школами. Діяльність ЮНЕСКО щодо збереження всесвітньої спадщини можна порівняти з роботою на місцевому та національному рівні.

Четверта тема – «Проблеми навколишнього середовища». Цей напрямок дозволяє вивчити міжнародну діяльність у галузі збереження навколишнього середовища і співвідносити її з вирішенням проблем на місцевому рівні. Дослідження проводяться в області забруднення ґрунту, води і атмосфери, вивчення джерел енергії, збереження рідкісних видів тваринного світу. Зазвичай навчальні заклади організують екскурсії на природу, відвідування заповідників, участь в акціях по захисту навколишнього середовища та літні молодіжні табори.

Отже, сьогодні проєкт асоційованих шкіл ЮНЕСКО – один із найбільш успішних і тривалих проєктів ООН. Такі школи у світі та Україні – це навчальні заклади, які мають власне бачення і власні реальні дії на шляху до вирішення глобальних проблем людства. Асоційовані школи обмінюються досвідом, діти отримують навички спілкування, розробляються спільні міжнародні проєкти, делегати представляють на різних форумах свої країни демонструючи таким чином можливості і позитивні результати спільної діяльності у вирішенні глобальних проблем.

Підсекція політології та державного управління

УДК 94:323(=411.16)(569.4)

СОЦІОКУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЯ ЄВРЕЇВ-ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ТРЕТЬОЇ АЛІЇ У ПАЛЕСТИНИ

І. А. Зайченко

«Національний осередок» єврейського народу в Палестині – приклад переселенського суспільства, сформованого хвилями масових міграцій, що почалися в 1882 р. Унікальна історія збирання «народу без землі» на історичній батьківщині стає тим цікавішою для дослідження, що репатріація до Ізраїлю відбувається і донині.